

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органи

№ 104 (9478) | Воскресенье, май 5, 1974 чыл | 1925 чылда үндөөлөттөнүп | Өрттө 2 коп.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединге соңгулда талазы-биле округтарның соңгулда комиссияларынга АЖЫК ЧАГАА

Хэй-хэй соңгулда округтарның аайы-биле ССРЭ-ниң Дээди Сөведин тоску чымыкыниң депутатка кандидат кылдыр бистерин кижиле бүрүзү депшенткен дугайын бүрүдүлелерин, колхоз, совхозтарын, албай, өөредилге нерлеринин коллективтеринин, шериг кезектеринин база округтарның соңгулдарының соңгулда мурдунун хурдаларының диннаткан, ол округтарның аайы-биле бадылдарын дээди чагаала-рын болгаш телеграммаларын олардан алган бис.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединин депутатка кандидаттар кылдыр бистерин депшенткен аждыкчыларга, колхозчуларга, инженер-техниктиг аждыкчыларга, албай-хаакчыларга, Армия биле Флотун дайчыларына, бүгү соңгулчуларга хүндүктелгил, өөрүп четиргеннистин хүрөстүн ханымылдан илергейлеп тур бис. Биске белик хүндүлө, бүрүдүлө көргүскенин бистин Ленинчи улуз партиявыстын ачы-хавылазы деп үнөлдү, оон иштиги болгаш даштыкы политиказын бүгү улустун леткин турарынын, СЭКП-ниң XXIV съездинин шийтирлерин бистид чуртувустун аждык чонна-рынын амылдалга боттадырар.

беш чыл планын хуусаа бетинде күөселерин шудуруг күп-ажылы-биле хандырар чайгылыш чок шийтирлеринин херечилеи кылдыр ол бүрүздүлө көрүп тур бис.

Бистерин кижиле бүрүзү чүгле чангыс соңгулда округуна бадыл-далып болур болгай, ыңчангаш СЭКП Төп Комитети моон дараазында соңгулда округтарыга бадыл-далып чопшээрелин бээрин бистере сүмөлдөп:

Брежнев Л. И. — Эвиледин Сөвединге, Бауман соңгулда округу, Москва хоорай.

Андропов Ю. В. — Эвиледин Сөвединге, Банир соңгулда округу, Москва область.

Гречко А. А. — Эвиледин Сөвединге, Киев соңгулда округу, Москва хоорай.

Гришин В. В. — Эвиледин Сөвединге, Перов соңгулда округу, Москва хоорай.

Громыко А. А. — Эвиледин Сөвединге, Мийск хоорайның ийги соңгулда округу, Мийск хоорай.

Кириленко А. П. — Эвиледин Сөвединге, Чкалов соңгулда округу, Свердловск хоорай.

Носыгин А. Н. — Националдар Сөвединге, Москва хоорайның соңгулда округу, РСФСР.

Нулаков Ф. Д. — Эвиледин Сөвединге, Петровский соңгулда округу, Ставрополь край.

Кунаев Д. А. — Эвиледин Сөвединге, Алма-Ата — Ленин соңгулда округу, Алма-Ата хоорай.

Мазуров И. Т. — Эвиледин Сөвединге, Мийск хоорайның бирги соңгулда округу, Мийск хоорай.

Пельше А. Я. — Националдар Сөвединге, Латви ССР-де Киров соңгулда округу.

Подгорный Н. В. — Эвиледин Сөвединге, Москва хоорайның Ленинград соңгулда округу.

Поланский Д. С. — Националдар Сөвединге, РСФСР-ниң Краснодар соңгулда округу.

Суслов М. А. — Эвиледин Сөвединге, Ленинград хоорайның Киров соңгулда округу.

Шелепин А. Н. — Националдар Сөвединге, РСФСР-ниң Ленинград көдээ соңгулда округу.

Щербицкий В. В. — Эвиледин Сөвединге, Киев хоорайда, Киев — Ленин соңгулда округу.

Демичев П. Н. — Эвиледин Сөвединге, Москва область Люберецкий соңгулда округу.

Машеров П. М. — Националдар Сөвединге, Белорус ССР-де Брестинин соңгулда округу.

Пономарев Б. Н. — Националдар Сөвединге, РСФСР-ниң Калинин соңгулда округу.

Рашидов Ш. Р. — Националдар Сөвединге, Узбек ССР-де Ташкент — Ленин соңгулда округу.

Романов Г. В. — Эвиледин Сөвединге, Ленинград хоорайда Москва соңгулда округу.

Соломенцев М. С. — Эвиледин Сөвединге, Ростов область Шахтанын соңгулда округу.

Устинов Д. Ф. — Националдар Сөвединге, Улмуз АССР-де Ленин соңгулда округу.

Долгих В. И. — Эвиледин Сөвединге, Красноярск хоорайда Ленин соңгулда округу.

Капитонов И. В. — Эвиледин Сөвединге, Иваново область Кинешем-нин соңгулда округу.

Натушев Н. Ф. — Эвиледин Сөвединге, Горький хоорайда Автозавод соңгулда округу.

Депутаттарга кандидаттарны бүрүдүлө бө чагааны барымдалап көрүп ССРЭ-ниң Дээди Сөведин тоску чымыкына соңгулда талазы-биле чогуур соңгулда комиссияларында дилеп тур бис.

ПОЛАНСКИЙ Д. С.
СУСЛОВ М. А.
ШЕЛЕПИН А. Н.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
МАШЕРОВ П. М.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.

Рашидов Ш. Р.
Романов Г. В.
Соломенцев М. С.
Устинов Д. Ф.
Долгих В. И.
Капитонов И. В.
Натушев Н. Ф.

В. И. Ленин Кремльде бодунуң кабинетинде. Москва, 1918 чылдың өнтбөр. (СЭТА-ның фотехрониказы).

Партияның дайынчы чепсээ

Делегейниң хосталгага ынакымдыг кижилерин болгаш бистин калбак дегем Төрүн чуртувустун миллион-миллион чонун сажы-сеткилден чаа демдегезин Май 1-ниң байырлаа шийчини удаажыра-вааны бо. Ынчаарга май 5-тиң хүндүс-календарыа база байырлаа. Ол дээрге совет парлаганың хүнү-дүр.

Россияның аждыкчыларын хүн бүрүдө үнер баштайгы солуну «Правда» бирги номерин 62 чыл бурунгаар номчукулдар алган. «Правданың» үнүп эгезин ол хүнүп бистин чуртувусту байырлаа кылдыр чыл сайында демдегел эрттирин турар. Ол бүгү улустуң байырлаа, чүге дээрге совет парлагача чоңуң хүн бүрүдө амдыралы-биле тууду харыза-лаа.

Социалист чарышты солуннар арына-рында моон-даа солгаар калбак-биле бижик көргүзери парлаганың чулула согу-газы. Солуга социалист чарышты чүткө бижик, көргүзөр эвес, харын-да ою кал-бак-биле организастан, нестердинге, оң дээштин чеди алмынча чер-череде ажда-агыг организацыйларына парлаганың активчилери боттут дуаны көргүс-сө чогуур.

Совет үеде солуга парлагаттын мате-риалдарың дээштин база безден. Чыл эгезинден бээр чепстерин илереткен корреспондентлер «Шинга» база келгиден. Олардан 40 чагаа солуннар арынарына парлагаттын. Чер-чере партия, совет, хөй-ниити организацыйларыне 30 аждык чагааны чоруткан. Оларга хамаарыштыр 35 харым редакцияга келген. Бир ол хире чагааны салым чолун шийтирээр негет-тинип турар. Бу дээрге парлагача сөзүң дээштин чеди алдыр дээш ам-даа эки аждылаарымсты негет турары ол.

Хоорайларда, колхозтар, совхозтар, төптеринде «Шинның» бижикчилер бөдүүн 5-7 чамдык черлерде 15 кижиле чедир составты тургускан. Ол бөдүтериниң аждык эки-ле шуудайын келген. Тус бөдүтериниң редакция-биле харылаазы ханылаан тудум, солунуң материалдары номчушту, дээштин болуу. Ынчангаш чер-чере партия организацыйлары ол бөдүтерин аждык чору-дугазына экиндер дээш солунуң редакциязынча дуулаажыры күзөткөн.

Улетпүрүнү, туудуңуң транспорттуң бот-логон кезде ажда-агыг бөдүрүлелеринин экономиказын дөшпикле, мурунчы дур-жулга, социалист чарыш, оң дээш те-вире күш-ажылы коммунист бөдүлө-көөрү дээш шийчээштин парлагача кал-бак-биле пропагандалаттын турар ужу-руг. Чогуун-на оңу чеди алдырың бижикчилер бөдүүнүң чыл солунуң оң-оң аждыкчы болгаш көдээ корреспондентле-ринин ролу даа улаа.

«Парлаганың» радиону, телевиденини, культуру амылдарды албай черлерин бистид калбак идеология фронтунуң бүгү чепстерин ам-даа долузу-биле ажда-лар херек — деп, ВЛКСМ-ниң XVII съездинге СЭКП-ниң ТК-ның Чигине секретары Л. И. Брежнев чугаалаан. СЭКП-ниң XXIV съездинин шийтирлерин, тоску беш чылдык планын даалаалары ботта-дырар дээш, чаа кижини кижиндер дээш туңдур уде коммунист партияның дайынчы чарышты дуулаажымын совет парлагача бөдүлө келгидер дээрзин шийтирлерин бөдүүн байырлаа бүгү парлагача ажда-аждыкчылар илергейлеп турарлар.

- БРЕЖНЕВ Л. И.
- АНДРОПОВ Ю. В.
- ГРЕЧКО А. А.
- ГРИШИН В. В.
- ГРОМЫКО А. А.
- КИРИЛЕНКО А. П.

- НОСЫГИН А. Н.
- КУНАЕВ Д. А.
- МАЗУРОВ И. Т.
- ПЕЛЬШЕ А. Я.
- ПОДГОРНЫЙ Н. В.

- ПОЛАНСКИЙ Д. С.
- СУСЛОВ М. А.
- ШЕЛЕПИН А. Н.
- ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
- ДЕМИЧЕВ П. Н.
- МАШЕРОВ П. М.
- ПОНОМАРЕВ Б. Н.

- РАШИДОВ Ш. Р.
- РОМАНОВ Г. В.
- СОЛОМЕНЦЕВ М. С.
- УСТИНОВ Д. Ф.
- ДОЛГИХ В. И.
- КАПИТОНОВ И. В.
- НАТУШЕВ Н. Ф.

1974 чылдың май 4.

АГРЕГАТТАР ШУУЖУП ЧОРУПКАН

(РЕПОРТАЖ)

Дээрин ажаа хилдиде хир безин чок деп чугаалап болур. Эртеңиңиң муңа эвези бөдүн үнүп келген. Машина тараа шөлдеринин аразында орун-биле кубулуп олур. Хо-вунуң чаш көтүр шыкырааргы үнүп келген. Хек-даваным ок-лек чекетери салгына чара-жы кончук, сагаланың чага-ны каап тургулар. Хамиза-рактар аяк ээрже дамба-ныгырлас үнөш, мижырларды элпип тургулар.

Хоорай чанында «Көк-Төб» коопсуздук шөлдери бо. Хер-вунуң хат ула шаап ап турар болгаш ужурунда, анда хөрүп камгаланың хемчелерин ап турар. Ховуларын ырактан көөрге, ала-ала, Диксиетей тарырыңгы системанын ылаа ажыгып турары ол.

Эртеңинин 8 шакта-ла тараа чаштырар агрегаттар ажда-ла үнүкөн. Совхозтуң бирги трактор-хоу бригаданың туралаңы чедер бериле. Бригадар Василий Федорович Чистобаяв биле агроном Александр Васильевич Сарапулов мида турлар. Тараажы-ларын ажда-агыг сопуурган, чугаалажы бериле.

Бригада тараа культура-лары 2400 аждык гектарга тары-рып. Тоску беш чылдык то-дарадык дөртүк чылында бригаданын механизаторлары чагай дүжүтү эстүрүн алы-ры-биле бүгү-ле чүдөлөрүн ыла-лап турар. Тарыла шөлдеринге 6000 тонна күш эдэн сөөртүп төккөн. Ону ам дескелде, чашканылар артык. Оон аты-да 150 тонна минералдык чөмичиңиленин база төгөр деп турар.

Бо чылын хөрүнүң өл-шынгы кончук эвези — деп, агроном Александр Васильевич чугаалай-дыр: «Кижил хар шооду эвес болган. А чакы уде чымык мыртай дүшпөдү. Ынчангаш ынадына-ла

чегей өл-шынгы бусталдырбас дээш чогуур хемчелерин ажда-агыг бериле. Чегей өл-шынгы ба-дырыңгы килдртүрүн кай-ла хо-шпикте организацыйа доору-вус.

— Бис чыл бүрүдү-ле тараа-рааларың чаштырылганын орай эгелээр чачылдып улус бис — деп, бригадар Василий Федорович чугаа киришти. — Орай чаштырарга дүжүт кан-дык болур эвес дээш, шенделе кылган бис. Ук дуржулга чо-гучалыг түнөлдө берген. Ынчалзажок бо чылдык чазы оңагай-дыр. Чүге ээрже, өл-шынгы эвези, хөрүнү кургаг. Ону барымдалаан, тарының чаштырылганын апрельдин 23-те эгелей бердиле. Ынчанмыс массалык чаштырышкың арай эде.

— Чеке гектарга чаштыр-мандар?

— Чаштырманымыс ам 700 гектар чыгай берген. Оон ишти-де тарымал-тоорук 103 га, чангыс чылдык ситерин 140 га, доңик деп сизин 100 га, кызыл-тас чаа-ла 300 га аждык турар. Чаштырылганын ыңчаар чорудуп турарымын чыла-лааганы чүд дээрге, база-ла чаштың оңагай байдалы бол-гаш шөл бүрүдүңүң агро-техниказын барымдалап тура-рында. Механизаторлар бот-тарыңгы болдунар аргазын өө-рөткөн көргөсч, бо тодарадык чылаа гектар бүрүдүңүң 10 пентерде эвези эвес дүжүт-тү аларын хүдээткен. Бистид байдалымыс ол хире белик дүжүтү эстүрүп алары чык эвес айтырты. Ынчангаш ам хамык-ла чүве шөл бүрүдүңүң агро-техниказын барымдала-рында, чаштырышкың чо-гуур хуусаазында чоруларын-да, чөмичиңилени чөп ажы-

лаарында.

Мида механизаторларга тарымалыг бүгү-ле бай-даларын тургускай. Аргы-сиде, эки столовая бар, ыңла-делеткен турар чөмичи шына-ры жини. Иштиг туралга чери аргы-сиде, дегем. Кижилер-ниң хостуг үезинде даштыны-рыңа херек бүгү чүдүлөр бар. Чунар-бажын ажда-лап турар. Механизаторлар ажда-лап кел-ген, доран-на чуга шаап алыр. Телевизор база бар.

Хову туралаа шимен кылга-ны, бүгү чүвени таарыштып тургусканы шына-ла эки бол-ду. Механизаторларын чары-жыңын түдүлөй оң хонгала кү-дүрүп турар. Эртеңи оң хо-чүтүң түнөсүндө совхозтуң ий бригаданың аразыга чарыштын бирги чери ол №1 бригада алган, дирекция чери-нин, парткомун, ажда-лап комитетиниң шийтир Кызыл туугу-биле шаянчакан.

Оң соода шөлө ажда-лап турар механизаторларже чо-рутувусу. Бригадар Чистобаяв чугаалай-дыр:

— Механизаторлар майның 1 болгаш 2 хүнеринде байыр-лап даштанган улус чүве. Бо 3-түн хүнүндө деп бажыла ажда-лап киришкелер ол. Амдымында үш агрегат чаш-тырар турар. А аарта алды агрегат ажда-лаар.

— Механизаторлардан ким тергилдеп турарың?

— Шык базарың, илтирээш-кин чорууларың чарыштын бирги чери Иван Васильевич Штемберг элээн. Ол хүнүң үлүг-нормазын 150 хуудан ажарып турган. Чери культу-растырарың Иван Жаров тер-гилдеп. Ынчаарга ам чашты-рышкыңне кирген соода, Иван Штембергтиң солозу

ла бүрүдүлө болур ийги.

Дараазында Василий Петро-вич Суригиниң оң соодан Иван Тимофеевич Шалягиниң агрегаты аар саялаларын сөөртүп алган бо келдир. Сөөртүп үш механизаторуң кылмы-лаа үр чыл ажда-лап келген дуржулалыг эрлер. Мындам кижилерге ажда-ла берге чүр бо!

— Кайы хире чоруп тур си-лер? — деп, бригадар кыска айтырар салды.

— Шүпү чүве чурум өзү-гаар! — деп үжээдэ барык-ла денге чыгың харыладылар. Бо хөвөр шуудан чорупу бол-за, ийи норма чыгың ыйнаа!

— Хамык ужур шынараа болур эмес, боллар — деп, бригадар сагылдылар.

Хоуга кыска доктаашкын аразында механизаторлары Алексей Содуниң чурукка тырттырганы бо чүве. Солагай тлазынган бригадар Василий Чистобаяв, механизаторлар Василий Суригин, Иван Штем-берг, Иван Шалягин.

К. АРАКЧАА,
«Шинның» тускай корр.

Республиканың совхозтары тоску беш чылдык тодарадык-чы дөртүк чылында чазын ча-жар культуруларын тары-лажар 249,3 муң гектарга чо-рулар. Оң иштиде тараа-лар — 191,8 муң га, а кызыл-тас — 111,6 муң га.

Часкы тарылганы чорудары-биле совхозтар 158,7 муң га чери белекел алган. Шөл-держе 151,9 муң тонна өдөкти сөөртүп төккөн, 6000 тонна минералдык чөмичиңилени сөөртүп чедирин алган. Белек-кеттиңиң үрезинин 90,5 хуузу кондылган. Оон иш-тинде берги болгаш ийги

классиңи үрезини 50,9 хуузу. Совхозтар үрезин-биле бүрүн хандыртыган.

Ынчалзажок кылар ажда-лар ам-даа улуг. 96,4 муң га чери чазы улар андаргаш, тараа чаштырар. 178 муң га чери шыгың базарын илтир-тээр, 35 муң га чери чазын суггарар.

Часкы хову ажда-ларын чо-рударында совхозтарын беле-гин хыял көөрге, ам-даа шыгың чөмөстөр бар болгай.

ваторну база өске-даа херек-селдерин септээр негеттинип турар.

Септээр негеттинип турар 1743 км дуртуг сугтарыла четкирлеринде чүгле 87 км септеттин.

Совхозтарда 74 хову тур-лаандан белеккеттинген 50, а 62 чунар-бажынын 39 белең.

Часкы хову ажда-ларын белек-кей ылангы «Күш-ажы-дың хостуу», «Найрал»,

«Чыра-Бажы», «Улуг-Хая», «Тес-Хем» болгаш «Тилдег» совхозтарда онза багай болуп турар. Чижээ, «Найрал» сов-хоз (директор эш Текеев, кол агроном эш Санчай-оол) техниканың чүгө 60 хуузу белекел алган. Ол ажда-агыг чаксы тарылганы чору-дарында чогууру-биле белек-кемиз. Сугтага 30 хире кижини хаара тулар көрүң-ген болза, чүгө 6—8 кижиле ол ажда-агыг кылдып турар.

Чарыштын тилекчилери

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлени болгаш Профессонал Эвилелериниң Бүгү-эвилел Төп Чөвүлени 1974 чылдык дургу-зулар маа ажда-агыг продук-туларын бүдүрүп, белекээрни көвүдөлери база мад, куштун, продуктууун белидери дээш, автономип республикаларын, крайларын, областтарын, авто-номип областтарын Бүтү-рөснэ социалист чарыштын түнөсүндө чугаалаш-

кан. РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлениниң болгаш ВЦСПС-тин шийчир Кызыл туктары акша панчалары-биле каттай чарышты тилек-чилер болган Псков, Иваново, Калинин, Горький, Владимир, Кемерово, Томск, Калмыкя областтарга болгаш Красно-ярск крайга тывыккан РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлениниң болгаш ВЦСПС-тиң шийчир

Кызыл туктары Челябинск областа, Башкыр АССР-ге артырар болгаш акша ша-налдарын тыспыр деп ший-тирлээш.

Зоналар аайы-биле ийги чөдөрүн Калининград, Моск-ва, Орел, Липецк, Куйбышев, Оренбург, Новосибирск, Ма-гадан областтар, Ставрополь болгаш Приморье крайлар, Мордва, Дагестан, Тыва АССР алган. (СЭТА).

ИЛЕРЭЭН ЧЕТПЕСТЕРНИ ЧАЙЛАДЫР

Бо хүпүг мөдө-биле алырга, республиканың совхозтары 158 муң гектар чериң шыгын базырган, 38 муң аждык ганы андарган, 9893 ганы сугтар-ган, 4300 тонна минералдык чөмичиңилени төккөн, тарыа культуруларын 19500 га чедер чаштырар болуп турар. Моон алдыга, совхозтар чаксы чөвө ажда-ларын оожум темп-биле чорудуп турар-дыр. Ам хову ажда-ларын төмөлдө беле-дери, оон шынарчыке онза кичээңей салары өргөжөк чүгү-ла.

«Күш-ажыдың хостуу» совхоз техниканың чүгө 50 хуузу белекел алган. Ында 48 тракторуң 35-жи септет-тинер. Үрезин тарааны хо-раннарыңче ам-да кирбээш. Хову туралганы белең эвес. Хову ажда-ларын чорудуу ту-рарын шынары багай.

Дык хой совхозтар чөмичиңилени күтөспөдү. Май 1-ге чедер 30 муң тонна өдөк тө-гөр планыг турган болза, те-рек кырында 41 муң тонна

төктүгөн. «Тилдег», «Шам-балыг», Тока аттыг, «Найм-рала», «Улуг-Хая» совхоз өске-даа совхозтар өдөк сөөртүп төгөрине херек аярыла кир-бээш. Совхозтар минералдык чөмичиңилелерин каалгача тынчы дүрүмнерин ажда-дып турар чоруктар бар.

Ам согулга болза, хыналда-лар илерээш чөмөстөрүн доп-доран чайлажы болур. Оон башка үе манавас болгай.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлени болгаш Профессонал Эвилелериниң Бүгү-эвилел Төп Чөвүлени 1974 чылдык дургузулар маа ажда-агыг продуктуларын бүдүрүп, белекээрни көвүдөлери база мад, куштун, продуктууун белидери дээш, автономип республикаларын, крайларын, областтарын, автономип областтарын Бүтүрөснэ социалист чарыштын түнөсүндө чугаалаш-

«СОЛУН-ЧУГЛЕ КОЛЛЕКТИВТИГ ПРОПАГАНДИСТ БОЛГАШ КОЛЛЕКТИВТИГ АГИТАТОР ЭВЕС, ХАРЫН ОЛ ЫШКАШ КОЛЛЕКТИВТИГ ОРГАНИЗАТОР».

(В. И. ЛЕНИН).

ЧОННУҢ ПАРЛАЛГАЗЫ

Чаа нитилемди тургузарынын бүтүлө үе-чазаларында элечегеи соругталары күүсидирине массалары мөөнөзөр талам-биле совет парлагга Коммунист партиянын дайынчы болган илдекейлиг дуалакчымы болуп келген. Ол болууну коллективтиг пропаганда, агитатор болган организакчы болур ролон партиянын хүн бүрү дорт удуругазына, каабка уаус массаларга дайыншаан, күүсидип турар.

СЭКП-ниң XXIV съездинин саган соругталарын күүсидирине бүгү күштү мөөнөзирине, чаа кижини хевирлен тургузарынын харын херээнге массалыг информация болган пропаганда чепсектери партияга күчүлүг дузанын көргүзүп турар. Чүртүң шитки аммыралында болган делегейде-даа болуп турар эң чугула айтырлары шалкыны-биле чырылып, чонга чедир даш улуг ажылды олар кылды турарын партиянын съездини демгеден.

Совет кижилериниң политиктиг илдекейи болган ийеи талам-биле быжыккан улуг өздүгүн партияны-биле политиктиг болган эртем-теоретиктиг парлагга оларнын соууругалыны үргүчү өзүп ораы херечилея турар. СЭКП Топ Комитетиниң журналдары — «Коммунист», «Партийнай жаны», «Политическое образование» болган «Агитатор» — журналдары биле коммунисттер барык-да 3,5 миллион экземплярлыг чыгыпкан. СЭКП ТК-ниң органы, совет парлаггагы флаамы — «Правда» солунун 9 миллион кижиге чыгыпкан алган, а үрүмкөт садары-биле каттай оң тиражы 10.400 муң экземпляр чедип турар.

Амлар айы-биле үнүп турар солуннар болган журналдарын саны чыл келген турум өзүп турар. Партия организациаларынын идеологияны амыралы номнар үндүргүзүп уауу ролуна ойнап турар. 1973 чылда 1600 миллион экземпляр ному үндүргөн, азы 1970 чылдын деңгелинде 80 миллион экземплярга көвүздөн.

Совет Эвилеленин бүгү делегейге аталарынын беэзин, өскө чурттар-биле культурун болган экономикага харлааларынын кабарлары даштым коммунисттер улум кодурун. Ам 155 чурттар бистини 2355 солуннар болган журналдарыны 6,7 миллион экземпляр тиражыг чорууп берип турар. «Правданын» 120 муң экземпляр даштым чурттарже таралып турар.

Информацияны дамчыларынын техниктиг чепсек херекселеринин, илангыя радио дамчылазгызын болган телевиденин сайыраңгайжааны-биле амгы үеини кижиниң били улум беэзи. Ыраккы хоорай Южно-Сахалинск-даа, Соңгу чүкте суур Тихонин-даа чурттакчылары Москвадан дорт дамчылазгы телевизор дамчытар наймысалазды телекөрүктүрине-биле-деге көөр апарган. Ынчалза-даа солуннар болган журналдарга соууруга чылдан чыме улум өскөн. 1969 чылдан 1970 чылга чедир совет солундарынын илети тиражы 2 муңга, журналдарынын — үштөн хай катан өскөн.

Солуннар болган журналдарын чедирине амгы үеини транспорту херекселерине, илангыя увар чүлүд каабка-биле ажылдап турар. Топ солундарын тиражыны хой келген, чамдык журналдарын черге самолёт-биле экекелен матрц-биле көвүдөлөр парлар. Эртем-техниктиг депшиленеи чаа чедикчилериниң амыралы солуннар арнынарын муң ажыг километр ырадыр фототелеграф-биле дамчылып, көвүдөлүп турар апаргыны кайгамчык. Топ

тос солундары ам индыг арга-биле Хабаровск, Ташкент, Иркутск, а шүпүтү — 21 хоорайже дамчылар. Бо бүгү хемчегер хүн бүрүнү үер парлаггазын номчучуларга өй-шаанда чедир арганы берип турар.

Совет улус партиянын XXIV съездининиң шиткилерин аммыралга чедикчилеринин боттандырып, тоску беш чылдык дөртүк чылдын планын онаадаларын хууса бетинде күүсидир дээш социалист чарышты улум кабарып турарынын үезинде парлаггагы амгы байырлаам эртин турар.

Бүгү совет солуннар-биле бир дөмөй, республика солундары боттарынын арнынагы күш-ажылдыг бүүдүрүкүчүү бидеринин, бүүдүрүп үндүрүп турар продукциянын шынарын экижидеринин, чаа техниканы болган технологияны шиткелдеринин, бүүдүрүкүчүлери өй-шаанда ажылдаагы кириериниң айтырларынын хүн бүрү чырыдып турар. Социалист чарышты улум кабарып турар парлаггагы ролу улуг. «Шыны», «Тувинская правда» болган «Тыванын аныктары» солуннар база радио, телевидение бо чылдын планын даалгаларын, күүсидир херекке ажылчы чонун мобилизациялаагы төлөптег уауун кириштирип, республиканын, күш-ажылды коллективтериниң амыралы аммыралыг хүн бүрү чырылып турар. Солундарын чаа номерлеринде, радио болган телевидение дамчылазгызынан Тараң чүртүң бүгү бузуларында дайынкан тургузучу ажыл-иштин дугайын номчуп, амырал, көрүп апарар бис.

Республика солундарынын тиражы чыл келген турум өзүп турар. Нитизин-биле ам республиканың 1000 чурттакчы бүүдүрүкүчү 1002 солуннар болган журналдар онаажыр.

СЭКП-ниң XXIV съездини парлаггагы, массалыг информацияны болган пропаганда чепсектериниң ажылчыны уауу кижиниң били, оларнын ролон белик үезинде бисте өртүпшан, оон-биле кады белик харысалганы бистини мурунууска тургускан. Парлаггагы ажыл-чорудуга зында кол муңа болга дүш-ажылды коллективтериниң ажылчы ханыма-биле сайгарып, иштин курдавырларын ажылдап турарынын арга-дуржулазгыны, беш чылдын планын онаадаларын хууса бетинде күүсидириниң бүтүлө эргаларын түңнө толардырып болур. Солуннар редакциялары, телевидение болган радио студиялары коллективтериниң чарыжы үргүчү депкен, түңнө чедип амыр уурду. Чарышты чоруп турарын, түңнө ки өргүскөн тускай арнынарын, дамчылазгаларын дээштик ажылдаар дерек. Ол ишкан чогаалкыч ажылдыг бүүдүрүкүчү, массанын инициативанын көдүрүгүн, социалист коллективизмин хевирлеттинериниң дээштик чепсээ—социалист чарыштын кижиниң увар уткамын ханыма-биле көрүрүгүн мели алары чугула.

Күр чөртөрүн—бистенде эргалынд бээр 20 чыл бөлүмүнүн Турсакаткан Алма-Атага болган байыркы хуралга эш Л. И. Брежневтин чүгүзгөн пропагандаларыча онза кижиниң улаандары болган СССР-ниң Дээди Советиниң соңгула кампаниясы. Совет Тыванын 30 чылды, чаксы хову ажылдарын ханы чырылар таалам-биле хой ажылдар редакцияларын, журналистериниң парлаггагы активтерини мурунда ам бо хүнерде салдынып турар.

А. КОЛ, СЭКП обкомунун парлагга секторунун инструктору.

Д. К. Дукур Хайыракан сес чыл школада ам 12 чыл болган, коллективте мактадым болган дуржулазгы башкыларын бирээси. Оон бир кээзи 30 өреникчилериниң хой кези 4-5 демектерин, көргүзүп таалам-биле ол школада дээр класстарын бээрзин. Донга Кеңденеон эге класстарда секцияларын база бидандып уаурутуп, малам-

НАЙЫРАЛДЫГ КОЛЛЕКТИВ

Коммунист партиянын болган Совет чээткити бүтүлө чүрөш кижиге, кижиниң чаагай чорунга баралаздып турарын аммыралдын болган бүүдүрүкүчүлөрү болур. Кызылдың өскө чедеринде ишкан чаагайжылдыга, оон чээр-белди аддыгы кварталында база улум-ла сайгарып, чуртталганын, бүүдүрүкүчү болган культура-амыралдык хой кат даш туудуларын көрүштүг кабарып турар.

КӨСКҮЗҮ-БИЛЕ ЭКИЖЭЭН

Совет кижилерини уран чогаалдыга соууруга чылдык ханыма-биле беэрип орап. Оон дөртөй кижини бистини Кызыл-Мажалык суурун Култура бажыининиң чанында — амыралыг чуруп каастар мустер-каван көрүп болур. Ол чурт-Барын-Хемчик районун эвес Бай-Тайга, Мөңгүн-Тайга районнаар келген чагыларын база күүсидип турар аларган.

А. КОЛ, СЭКП обкомунун парлагга секторунун инструктору.

КҮЗЕНЧИГ ААЛЧЫЛАР

Уузу-Бажы, улуг, биче Кадыр-Өстөр «Тоора-Хем» совхозтун Май 1 салбырынын төвүндө 160 ажыг километрге ивижилер ажылдап, чурттап турар туралардыр. Почтаны А. Д. Чочаичык ол черлерде малчынарын чагыткан солун, сеткүүлүн, чагаа, бижини чогур үезинде чедирип, чонун хундулелин мелип алган. Ак Дажы-Тонигунович дөри дөдүр арттыгыт чед бөөрге малчынар өөрүшкүлүг уткуп ап, оон өкөкөнгөн солун, сеткүүлүн номчурунган ангыла хөөрөжип, үе шак бар болза шыдырааларынагга инак почтачыны-биле ийи бир салгыны малам-ла ойнааш үдөөрлер.

Ак Дажы-Тонигунович кадыр-бөрт оруттур ыраккы ол тураларга сөөлүг үш чыл улаштыр чоруп, почтачылап келген. Бо аразында кыштын соңуна, чайын изинде, өл чапкында почтаны эвеш эвеш бергелерге таварышкан болбайт аан. Черни эки билер, бергелерге унаарас, тура оруттур кижиге бойдустан индыг таварылазгалары моондаа болбайт келген. Оон мурунда чангыс соуула — малчынарга дүргөн хөдөр, оларнын чагыткан солун, сеткүүлүн, чагаа, бижини чогур үезинде чедирер болур. Оон чедип турары малчынар 28 өгүбүлө шүптү ийи-ийи чагылазгалыг. Ивижилер республика

М. КӨРГЕН-ООЛ.

МОСКВА. «Союзпечать» Топ агентствозу парлагга продукциянын чуртун ияны-буру районнарында 25 муң пунктуна дамчыштып таралып турар. Агентствонун бажыиндан солуннар болган сеткүүлөр чүдүргөн машиналар хонук иштинде үзүнтөл чөп чоруп, чонун күчүлүг чепсезин, чаа номерлерин номчучуларына чедирер дээш солундарын, 7 чүс муң сеткүүлери оон чорууп турар. Бо бүгү чүдүрериниң кончук шалып болган чогур үезинде чорударынагга ажылды механизастаан болган автоматтыктан чоруп улуг дузаны чедирип турар.

ЧУРУНТА: солуннар болган сеткүүлөр экспедициянын чеге. Сорттакчылар бригадирини М. П. Черникова, амгычын М. В. Мазикина болган Р. И. Алимова үндүргөн солундарын хуваап турары.

А. ВОЛОДИННИҢ ФОТОЗУ. (СЭТА-ның фотехникасы).

ЧУРУНТА: Наймысалазды төп харылаа салбырынын бөлүк почтачылары амгыч үнүп тур.

БИЛИГ НЕМЕШКЕН

Барын-Хемчик болган Бай-Тайга районнарын колхоз, совхозтарынын, бүүдүргелер болган албан организациаларын чедирини лекторларынын, илекчилеринин болган пропагандаистеринин партия организациалар секретарлары болган ажыл-агый удурутуучулары-биле каттышкан чангыс хүнүнү зона аайы-биле семинары СЭБП-ниң Барын-Хемчик райкомунун хуралда залында болуп өрткөн.

Семинарын кыргызчилери Тыва АССР-ниң Статистика эргелинин начальниги В. И. Качаевтин СЭБП-ниң экономикагы хөгжүдүзүгүн чугула соругалаары», СЭБП Тыва обкомунун лекторлар бөлүгүн удуруткучу А. Ф. Емельяновтун «СЭБП-ниң амгы үезинде чылдан чыме өздүлгөн көргүскөн болган мрон соңгарыг соругалаарыны аныктарыг агитацияныг чедирер чуртталгаларыг, студияларын байлаагы мастерская жамгыттыганда бээр илерге-ле экижизин. Стендия чогур үезинде чаартылып турар болган кончук көрүштүг. Мастерскаяда чуртталга эштер Сузукей, Самдар-оол оларнын амгы коллектив болган чагычылдар үнөлөп турар.

О. ХОМУШУ.

ХҮРЕҢ-БАЖЫҢ

Улуг-Хемниң Баян-Колдан бир-ле араат Улаачылап Кызыл чораш хөөрөп келген: — «Хостуг араат» солунуусунда бактаан, Хоорай черде бажыг бардыр магадаам. Хүрөң-бажыг дөмөк-не-дир, хову-дур оң. Хүрээ-хитке канчал аңгээр, — бидик-ле-дир.

Журналистин

архивинден Соңгазынның чырымы дүң өжөр эвес, — Солунуңуң чымыш-ижик соккаш дивес, Массаның караа, кулаа — чидиг чепсээ Партийни парлаггагыс бажың сеп... Б. КАРАШПАЯ.

СОРУЛГА — ДЭЭШТИНИ ЧЕДИП АЛЫР

Хөндөргөй школаларында хана солуннар, хой сайып агитчуулар, «ачышкылар» үнүп, бистини ажылдык дузалыг болуп турар. Совхоз бүүдүргезининиң амгы-амыралы — хана солунуңу арнынарына парлаггагы чагаалар ол. Революция кижигинери чылапкан, солунуң чаа аугаары белекээрин, солунуң иштин уткамын кайнаар, улаачыларын, канчал материалларын киндерин, кимдерин чүүдөлөр организастарын, чурк каастаагызын, илангыя шүгүмчүлелерин, материалдарга хамарыштыр шоолдууга чурктарын кыларын баш удурутуучу алыры бис.

Хана солунуңу үндүрер мурунда парток секретары Кадар-оол Куулар-биле сүмөкөжип, паркомуну саналарын, сүмөлери удурутулга болдуруп турар бис. Бистини солунуусу май 1-ге чедир 6 улаа үнүп турар. Революция кижигинери Н. Сарыглар солунуң бистиме каастаагызын шиткилер арга-биле кылып, ак-сеткилер кижиги турар. Олар Оюма бижикчилер-биле ажылды чорудуп, хана парлаггагы активтерини оштуруп турар. Оон уламыдан С. Куулар, Л. Дамба-Даржаа, Н. Долоан, К. Сүгө болган өскө-даа эштер хана солунуңу илдекейлиг бижикчилери.

руузу билиген. Механизатор Сат Кошкар-оолдун арагалар чоруп илереп, ону кижиниң алырын хемчээр алган. Коммунист Оскал-оол Беген харысалга чок чоруп-биле малаан төрүп колданыла хой чаш хураганын хорамчага таварыштырган хана солунга бижизин. Оскал-оол ол херээн партия хуралына көргөш, хураганнарын теледирерини шиткилерин Бора-Хөдө шаң эргелекчини М. Уртун-Назын үрезин хоранаашкынын үезинде үш хонукта арагаллап, прогудулаан. Бригада хуралына оон дугайын чугаалып, хемчег алган сөөлүндө Уртун-Назын бүүдүрүп ийиниң дүгитин. Оон-да өскө дээштик хемчегер алынып турар. Бора-Хөдө, Чоога-Аксим, Ак-Балыкта хову тураларында агитчууларын беш хонга-ла үндүрерин чуртталгага. Агитчуулар харылап үндүрер кижилерин партия организациалары бажыткан.

М. ДОЛААН, Чөөн-Хемчик районда СЭКП-ниң XXII съездини аттыг совхозта «Коммунист» хана солунуңу редактору.

Парлапга хүнүнгө

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

1930 ЧЫЛ... Ак-көк дээриниң алаада ак-көк хемини болгаш хөлдери чайыналып, кара-поган азгынарны көргөздөп чыгарып...

манчажып-ла турар бис. Бир-ле катап лагерге түгүлүп баарыга шугум чыксаалы болган. Демги башкы аңаа чүвө чугаалап тура, мында дээр:

рияге совет эртемденер—А.А. Пальмбах, Л. Д. Поковский, Х. М. Сефидун болгаш өскөлдөр-дөө үнелер четлес уугу-хуулу болганын тыва улус өөрүп четтиргени-биле демзег-леп чоруур.

Тыва национал үжүк-бижикти чогааттыгына-биле Тывага эгезден култура революциянын хайгамык чүвези—бижик билбес чорукту уугу-хуулар дээр бүгү-чининиң деп, мындаг.

Ужуглеп, кыдыраш, кара-даш аргынаш, Өдүгече тут-сун үтүкчү мен. Тыва бижикти ыраккы Өдүгече бир ду-гаарыда четтериниң ол. Ил-жи араатар гайга-сыннардап халдып кээп тургулаан.

1945—1949 чылдарда Моск-вага өрөөлдөгө номнары үндү-рүктүгү бригадалар А. А. Пальмбахка баштапкан башкы автор чогаалчылар С. Б. Бур-бу, С. А. Сарыг-оол, башкылар М. Д. Биче-оол, А. М. Беле-ев-Байр, А. Ч. Кызыл-оол ажылап турган. Ол номнары Москваның эн улуг А. А. Жданов аттыг бирги типогра-фиязынга үндүрүп турган.

1974 чылга чейин 30 чыл дургузунда Тываның ном үндү-рер чери 11.000.000 ажыг ти-раажыг 3511 яны-бүрү аттар-лык номнары үндүргөн. Чыл сайында 480 ажыг мүд тиражыг, 620 парлаар ама хем-чээлдиг 75 яны-бүрү номнар үнүп турар—деп, чоокта чаа Тываның ном үндүрер чериниң кол редактору, чогаалчы Юрий Коңзөгөш менээ сонур-гадып олурду.

Сөөлгү чылдарда кончуг ча-раш каасталгалыг болгаш со-лун номнары үндүрүп турар апарган. Чоокта чаа, чаңчык-кан айым-биле «Өңүккө» кир-ре бердим.

ХҮННҮН ХЕРЕЛИ

дери чыраткан аас-кежиктиң оруунга кирген... Чоокта, чаа улуг ССРЭ-нин эртемденнери тыва улус-тугай тускай үжүк-бижини чо-гаалды берген. Ам бис тускай үжүк-бижиктиң болган бис.

Чоокта, чаа улуг ССРЭ-нин эртемденнери тыва улус-тугай тускай үжүк-бижини чо-гаалды берген. Ам бис тускай үжүк-бижиктиң болган бис. Ону силерге удавас эккээр. Тывага култура революция-зын эгезлер бис.

Тыва бижик чогааттылары билек, Тываның арттын ре-волюстуг намы болгаш чааа парлаалга херези сайырдыр хемчеглерин ап, типография, ном-дентер, солун, сеткүүл ду-гаарында улуг сатыш салын-гезден. Тывага парлаалга хер-езин сайырдырының эгези—«Шы» солун болган. Оң чаа бижик-биле эн баштай үнел-дүргөри 1931 чылдың январь-19-та чүвө, «Шы» 1925 чыл-дан 1931 чылга чейин моол-дыл кырынга үнүп турган.

Тываның ном үндүрер чери 1930 чылда тургус-туган. Ону баштай чогаал комитети деп адал турган. Эң баштайгы үжүгөлдөр болгаш номчулга номнары Москвага үндүрүлгө турган. Тываның ном үндүрер чери баштайгы ном-нары, брошюраларын үндү-рүп, чоңга бараалгалып тур-ган.

Эң баштай үнүгүзүн «УЗК», «Ленин башкы», «Ил-жи тургузучулар», «Бистин ажыл», «Чаа орук», «Тыва үжүк», «Пионер» деп номнар бир өгдөн өскө өгжө, бир аал-дан өскө аалчы чыдалып, олар-ны араатар кончуг сонунгар номчуп тургулаан болар ийи.

Бир-ле чалым аалым Талым-ка бижик башкылар турмада, Тожунуң нам кошмуңуң дара-гыз мени келдирип алларган. — Өдүгече, бижик башкы-лаар сен, олче хазыт, оол — деп, мындаг.

Ужуглеп, кыдыраш, кара-даш аргынаш, Өдүгече тут-сун үтүкчү мен. Тыва бижикти ыраккы Өдүгече бир ду-гаарыда четтериниң ол. Ил-жи араатар гайга-сыннардап халдып кээп тургулаан.

Араатар чаа үжүк-бижиниң үжүгөлчү номчуур апарган-ла, «Шы», «Хостуг арат», «Рева-из шаны («Арва шаны»), солуннары өглер санай чагы-лап, мындаг.

УЛУГ-ХЕМ» пародакка олурдуктар. Улуг-Хемин (Енисейни) куду бадмы-ла кагдымыс. Улуг-Хем кожуу-вуд Шагаан-Арғы хоорайга келдиныс. Оң алаанда терех-териж булуңга баштайгы пи-онер лагерге турган, аңаа даш-тамын, өрөңни эгездиныс.

Ам бозарга, 1930 чылдың июль айың ортан үзүн хире. Бир-ле хуп пионерлер аралды-ла пионериниң сыныг, эрес-каш-пагай, тугаакыр, баштак-даа кижя чоруп турар апарган. Оң алаанды ойнары-даа кончуг, чүгүртү дээрге бир-ле аттыгар, ча-сотун алары-даа ажык, шитири бир-ле өдү-ре! Лагериниң пионерлери ол кижини магадап, «башкы, башкы» дийлип ону эзерип

идекейлиг кодуруп үнгени болган. Тывага бижик билбес чорукту уугу-хууларын ишти-лей тургустунган, пер-черге оң болгумери ажылап кир-риң.

Бир бижик билер кижя үш кижини номчуур, бижир кылдыр өөргөсүн! деп кыйгы-рып турган.

Тыва бижик чогааттылары билек, Тываның арттын ре-волюстуг намы болгаш чааа парлаалга херези сайырдыр хемчеглерин ап, типография, ном-дентер, солун, сеткүүл ду-гаарында улуг сатыш салын-гезден. Тывага парлаалга хер-езин сайырдырының эгези—«Шы» солун болган. Оң чаа бижик-биле эн баштай үнел-дүргөри 1931 чылдың январь-19-та чүвө, «Шы» 1925 чыл-дан 1931 чылга чейин моол-дыл кырынга үнүп турган.

Чыла келген тудум-на бижик-билгилиг кижилер кө-чүрөп, полиграфия сайырар кел чораш. Шаанкай үжүк бижик чок, карагым-бүдүлүк чораш араатар Ленин башкынын, улуг Октябрьниң, улуг Совет Эволюцияны, оң аки-дүмга ууластырыны аңызында Маркс-тин, Энгельстин, Ленинин номналарын, орус болгаш совет чогаалчыларынын шыла-гарангай чогааларын, база боолун тыва чогаалчылары-ның чогаалдарын тэрэң ды-лаңып чырынга номчул тур-апарган.

Совет Эволюцияның хой на-ционал аны-дүмга ууластыры-ның Лениниң үлүг ө-бүдөлү-сүн Тываның кезээ-меңгедө каттышканының сондо Совет Тывага парлаалга канчаар-лаа алажып шыккы сайырарга. Ылажыга тыва школаларга өрөөлдөгө номнары Москвага

Майның үште республика найысылдынын кулчуңуула-рынга «Тываның аныяктары» солунунуң шаңналы дээр чыл бурда чаңчы болган эстафе-та маргылаады болуп эртен.

Тараан бышты камгалаар... Тараа шөлдерин болгаш мал оларларын хаттын ургездиш-киннеринден камгалаар дилин-дектер тарып олурган миш-тары «Тилчек» биле «Шам-балыг» сохтозатарың тарыга шөлдеринге бо-ла коруп бо-лур. Ол дээрге Балгазын миш ажык-агың чериниң инда лес-ничествонун ажылдакчыла-рының тарып олурган миш-тары-дыр. Ону Чалааның, Турааның миш олурттур чере-рлерин эске алган.

Тыва бижикти чогадып, ону оон иңай сайырдып, чоңуң бузулуп үндүзүн үжүк-бижик болдурууна, Тывага парлаалга херези хожжуде-

оралашканы база-ла чаа дийлешкени. Шининиң кол маалыры Ар-турнуң (Шаашкактын) ролон артист Чылабак-оол Мортай-оол күссөдүн турар. Артистиң Артуру — оон чедиккинче чаа, херин баары. Эң ылаң-гыя Шаашкактын шияны баштайгы кезээде Джемма-биле болгаш кыдыраш сценалары сагыш-сеткилин белик кө-дүрүшкүңүңүң үстүгү деп-нелинге чедип турар. Артистиң мурнуку чылдарда чедикши-ниниң тургускан өвүр-хевир-лери — Константин Заслопов, Тейяраан дээр шыкшы рол-дарында чыныга Шаашкакты чырагал-биле тургузуп бо-лур. Бо шинден Ч. Мортай-оолдун өвүр-хевириниң онзагай чымыктарын тып, шин артизи-нин нарын мергежилдерин хостуг ажылап, ону маалы-рын бүдүжүңүң өзүлдөдөрүн, өскөрлүккүннериниң айы-биле хуваап, хумагалап Силерин көөр бис.

Монтанели — шининиң кол маалырының бирөөсү. Бо ролду артист О. Чөлбөей күссөдүн турар. Кызылдын урун чүгү үчүлдешиниң те-рер салдарында коокуңузу Т. Саавын Джемма — анык артистиң баштайгы чедикшини болур.

Тыва АССР-иниң адырамы эртен Л. Солун-оол бо шин-де поковник Феррариниң ролон база-ла бир яны кылдыр көргүзүп турар. Болап көөргө, артист маалырын ишти-ка-жыт планнарын (амыяс-тыны, өчүк үндүрүп шура-дыры, каржызын) аңы-аңгы чештиникшилерип, көдү-рүшкүннерин кылдыр тургу-зар соругта саган хевирлер. Танып хонгоп, тургумдуңду азыр болза, артистиң бо-лодөзүн көрүшкүңүңүң солун болурунда аңыда, болуңду мергежилде улуг илгилг бол-лур, чаа текпик хевирлер.

Артист Дарый Монгуштуң Энтим көрүшкүңүңүң солун болуру чүгө чок. Бо ыңгал кыстын сагыш-сеткили, бүдү-жү, нимчөөкшилерин шыган-вар мында-ла болур чүвө

деп, чаңчыл апарган каттан-таршыктардан конгус ыгла-дып. Оозу-биле ул өвүр-хевир ыгладып, үнелди.

Шининиң өскө ролларында артистер К. Сагыш-оол, Д. Намчыл, В. Мортай-оол, А. Түдүш, С. Сат олар ойнар турарлар. Олар база-ла чаа, солун чүдүдөрүн кылдып тура-ры билдингир. «Хой удаа аныяларымың орунуга — чаңгыс катап көрүп аларың келиңиз» дийрип болгай. Ынчаңда силерин чаа шинже чадал, ону көөрүп сүмөлээр-дир мен.

Тараан бышты камгалаар... Оң чаа өзүп үндү олар аргыжыштары камгалаарына киржири чугула. Язы-бүрү үнүп азырларылган, хорай күртүраран болгаш ил-дүлдүгүңүңүң камгалаарында олар үдүң кирери тараажыңды дүздөзүң.

Сургалгы совет драматург Александр Штейн «Шаашкак-ты» шижидип, «Италияның чогуула» деп аттыг чү кее-актиг, маалырыг шини биж-жиз. Ук шин республиканың хожжү-шия театрының репер-туарында киргени моон мур-нунда солунарга бижип-даа турган. Ам ол шини кызылчы-лар Май байырларының хү-неринде көрүп эгездиңер.

Хосталгага ынакшыдыг, даштыкы эжелекчилерге уур демиселин — Артур-Рива-не-Шаашкак — тыва сие-нада. «Италияның чогуула» деп шинин бистин театрың спеназынга тургустунган — о. шинде хаара туттуңган — гаалыкың ажылдакчыларың чөк чедикшиниң.

Режиссер Кадр-оол Сагды бо шинге чаа, тывыңгар ил-дүшкүннерин кылганы илден. Ол ар. артык чүдүлдерден чыдап, маалырының сатыш-сеткили шыкшы спеназың хост-тут, даап-бодашкыңнарыг, тодаргай кызыгарыг, улуг театрларда неперен турар хевирлерге чоокушалаң. Сена-га чаа артыгы ажылгаарына, режиссерунуң бодалыга бол-гаш шинтиринегүлүрүкчүлүк сапалдарының чогаалдык чорунуң дузулап, инги со-рулга күссөдүңүңүң илден. Бо талазы-биле шининиң чүрүк-каасталаганы Владимир Би-чиш эки кылган деп демзег-ээр апар. Оң шыкш бис-тин театрың чырык дерилде-лиг сула-даа болза, чырыктын күжүн бар аргалар-биле ажылгаарың режиссерунуң

оң чораш эмбеле ажылдак-чы Б. Бурну-оолдун буруу-зу-биле ол болган. Бирге уур лекция, бекселдерин чорудуп, ону өдүрер оңи тура коман-даларын тургузар талазы-биле ажылды ам-даа күттөдү-рер апар.

К. КОМБУ, десник.

В. КОРНОЙ ТИЛЭЭН

Виктор Корной чедип алган. Ол Т. Петросов-биле сатыл-гырыңа үш аргы тилгелгил турган. Сөөлгү салгыда Петро-сын аары болганы-биле ойна-га келбөө, мыңанг ону ут-турган деп санаан. Түпнели-де трессмейстер Корной 4:1 сан-биле тилгезен.

Тараан бышты камгалаар... Оң чаа өзүп үндү олар аргыжыштары камгалаарына киржири чугула. Язы-бүрү үнүп азырларылган, хорай күртүраран болгаш ил-дүлдүгүңүңүң камгалаарында олар үдүң кирери тараажыңды дүздөзүң.

Сургалгы совет драматург Александр Штейн «Шаашкак-ты» шижидип, «Италияның чогуула» деп аттыг чү кее-актиг, маалырыг шини биж-жиз. Ук шин республиканың хожжү-шия театрының репер-туарында киргени моон мур-нунда солунарга бижип-даа турган. Ам ол шини кызылчы-лар Май байырларының хү-неринде көрүп эгездиңер.

Хосталгага ынакшыдыг, даштыкы эжелекчилерге уур демиселин — Артур-Рива-не-Шаашкак — тыва сие-нада. «Италияның чогуула» деп шинин бистин театрың спеназынга тургустунган — о. шинде хаара туттуңган — гаалыкың ажылдакчыларың чөк чедикшиниң.

Режиссер Кадр-оол Сагды бо шинге чаа, тывыңгар ил-дүшкүннерин кылганы илден. Ол ар. артык чүдүлдерден чыдап, маалырының сатыш-сеткили шыкшы спеназың хост-тут, даап-бодашкыңнарыг, тодаргай кызыгарыг, улуг театрларда неперен турар хевирлерге чоокушалаң. Сена-га чаа артыгы ажылгаарына, режиссерунуң бодалыга бол-гаш шинтиринегүлүрүкчүлүк сапалдарының чогаалдык чорунуң дузулап, инги со-рулга күссөдүңүңүң илден. Бо талазы-биле шининиң чүрүк-каасталаганы Владимир Би-чиш эки кылган деп демзег-ээр апар. Оң шыкш бис-тин театрың чырык дерилде-лиг сула-даа болза, чырыктын күжүн бар аргалар-биле ажылгаарың режиссерунуң

оң чораш эмбеле ажылдак-чы Б. Бурну-оолдун буруу-зу-биле ол болган. Бирге уур лекция, бекселдерин чорудуп, ону өдүрер оңи тура коман-даларын тургузар талазы-биле ажылды ам-даа күттөдү-рер апар.

К. КОМБУ, десник.

В. КОРНОЙ ТИЛЭЭН

Виктор Корной чедип алган. Ол Т. Петросов-биле сатыл-гырыңа үш аргы тилгелгил турган. Сөөлгү салгыда Петро-сын аары болганы-биле ойна-га келбөө, мыңанг ону ут-турган деп санаан. Түпнели-де трессмейстер Корной 4:1 сан-биле тилгезен.

Тараан бышты камгалаар... Оң чаа өзүп үндү олар аргыжыштары камгалаарына киржири чугула. Язы-бүрү үнүп азырларылган, хорай күртүраран болгаш ил-дүлдүгүңүңүң камгалаарында олар үдүң кирери тараажыңды дүздөзүң.

Сургалгы совет драматург Александр Штейн «Шаашкак-ты» шижидип, «Италияның чогуула» деп аттыг чү кее-актиг, маалырыг шини биж-жиз. Ук шин республиканың хожжү-шия театрының репер-туарында киргени моон мур-нунда солунарга бижип-даа турган. Ам ол шини кызылчы-лар Май байырларының хү-неринде көрүп эгездиңер.

Хосталгага ынакшыдыг, даштыкы эжелекчилерге уур демиселин — Артур-Рива-не-Шаашкак — тыва сие-нада. «Италияның чогуула» деп шинин бистин театрың спеназынга тургустунган — о. шинде хаара туттуңган — гаалыкың ажылдакчыларың чөк чедикшиниң.

Режиссер Кадр-оол Сагды бо шинге чаа, тывыңгар ил-дүшкүннерин кылганы илден. Ол ар. артык чүдүлдерден чыдап, маалырының сатыш-сеткили шыкшы спеназың хост-тут, даап-бодашкыңнарыг, тодаргай кызыгарыг, улуг театрларда неперен турар хевирлерге чоокушалаң. Сена-га чаа артыгы ажылгаарына, режиссерунуң бодалыга бол-гаш шинтиринегүлүрүкчүлүк сапалдарының чогаалдык чорунуң дузулап, инги со-рулга күссөдүңүңүң илден. Бо талазы-биле шининиң чүрүк-каасталаганы Владимир Би-чиш эки кылган деп демзег-ээр апар. Оң шыкш бис-тин театрың чырык дерилде-лиг сула-даа болза, чырыктын күжүн бар аргалар-биле ажылгаарың режиссерунуң

оң чораш эмбеле ажылдак-чы Б. Бурну-оолдун буруу-зу-биле ол болган. Бирге уур лекция, бекселдерин чорудуп, ону өдүрер оңи тура коман-даларын тургузар талазы-биле ажылды ам-даа күттөдү-рер апар.

К. КОМБУ, десник.

В. КОРНОЙ ТИЛЭЭН

Виктор Корной чедип алган. Ол Т. Петросов-биле сатыл-гырыңа үш аргы тилгелгил турган. Сөөлгү салгыда Петро-сын аары болганы-биле ойна-га келбөө, мыңанг ону ут-турган деп санаан. Түпнели-де трессмейстер Корной 4:1 сан-биле тилгезен.

Тараан бышты камгалаар... Оң чаа өзүп үндү олар аргыжыштары камгалаарына киржири чугула. Язы-бүрү үнүп азырларылган, хорай күртүраран болгаш ил-дүлдүгүңүңүң камгалаарында олар үдүң кирери тараажыңды дүздөзүң.

Сургалгы совет драматург Александр Штейн «Шаашкак-ты» шижидип, «Италияның чогуула» деп аттыг чү кее-актиг, маалырыг шини биж-жиз. Ук шин республиканың хожжү-шия театрының репер-туарында киргени моон мур-нунда солунарга бижип-даа турган. Ам ол шини кызылчы-лар Май байырларының хү-неринде көрүп эгездиңер.

Хосталгага ынакшыдыг, даштыкы эжелекчилерге уур демиселин — Артур-Рива-не-Шаашкак — тыва сие-нада. «Италияның чогуула» деп шинин бистин театрың спеназынга тургустунган — о. шинде хаара туттуңган — гаалыкың ажылдакчыларың чөк чедикшиниң.

Режиссер Кадр-оол Сагды бо шинге чаа, тывыңгар ил-дүшкүннерин кылганы илден. Ол ар. артык чүдүлдерден чыдап, маалырының сатыш-сеткили шыкшы спеназың хост-тут, даап-бодашкыңнарыг, тодаргай кызыгарыг, улуг театрларда неперен турар хевирлерге чоокушалаң. Сена-га чаа артыгы ажылгаарына, режиссерунуң бодалыга бол-гаш шинтиринегүлүрүкчүлүк сапалдарының чогаалдык чорунуң дузулап, инги со-рулга күссөдүңүңүң илден. Бо талазы-биле шининиң чүрүк-каасталаганы Владимир Би-чиш эки кылган деп демзег-ээр апар. Оң шыкш бис-тин театрың чырык дерилде-лиг сула-даа болза, чырыктын күжүн бар аргалар-биле ажылгаарың режиссерунуң

оң чораш эмбеле ажылдак-чы Б. Бурну-оолдун буруу-зу-биле ол болган. Бирге уур лекция, бекселдерин чорудуп, ону өдүрер оңи тура коман-даларын тургузар талазы-биле ажылды ам-даа күттөдү-рер апар.

К. КОМБУ, десник.

В. КОРНОЙ ТИЛЭЭН

Виктор Корной чедип алган. Ол Т. Петросов-биле сатыл-гырыңа үш аргы тилгелгил турган. Сөөлгү салгыда Петро-сын аары болганы-биле ойна-га келбөө, мыңанг ону ут-турган деп санаан. Түпнели-де трессмейстер Корной 4:1 сан-биле тилгезен.